

Ljubav – ključ koji otvara svako srce

Ružica Šepac i Adela Hennion, odgajateljice skupine "Prijatelji"
Kristina Jožanc, defektološkinja-odgajateljica skupine "Suncokreti"
Alica Ahel, njegovateljica u skupini "Suncokreti"
Andrijana Leš, pedagoškinja-volonter
Sonja Pribela-Hodap, psiholinjinja
dječji vrtić "Radost", Crikvenica

Vježbanje
djece s
fizioterapeutom

djeca iz posebne skupine išla na ručak, djeca iz redovne skupine već su prala zube pred spavanje... Pojavila su se pitanja kad će se međusobno družiti i kako to družnje osmisлити, što djeca s posebnim po-

2004. godine obilježeno je deset godina postojanja posebnog programa za djecu s cerebrolnom paralizom i utjecajnim teškoćama. Ujedno je to bila i desetogodišnjica inkluzije djece s posebnim potrebama u redovne programe. U vrtiću "Radost" u Crikvenici inkluzija je postignuta uključivanjem cijele skupine posebnog programa u rad redovne skupine, čime su zadovoljene potrebe integracije djece s posebnim potrebama u redovne programe bez narušavanja potreba defektoloških tretmana.

Od pedagoške godine 2004./05. pokazala se potreba za formiranjem grupe i programa za djecu s mentalnom retardacijom. U skupinu je upisano petero djece. U timu smo dogovorili da će njihova integracijska skupina biti skupina koja provodi vjerski katolički program. Vjerski program u DV "Radost" provodi se drugu godinu. Taj program pohađa 25-ero djece s kojima rade dvije odgajateljice. Jedna od njih je završila doškolovanje u vjeri na Teološkom fakultetu u Rijeci, dok druga još pohađa predavanja. Te dvije odgajateljice tek prvu godinu rade zajedno, jedna je od njih početnica u vjerskom programu, a inkluzija je za njih bila još jedna dodatna novost i izazov. Osim toga, to im je bila prva godina u novom prostoru, što znači da su se u jednoj pedagoškoj godini morale uhvatiti ukoštac s tri velike novosti u svojoj praksi.

Svi smo se našli pred zahtjevnim zadatkom jer je nova skupina za sve nas bila veliki izazov.

Susreli smo se s mnogim problemima. Prostorni uvjeti za funkcioniranje nove skupine nisu bili savršeni jer su sobe odvojene i udaljene. Drugi problem odnosio se na različiti dnevni ritam skupina – dok redovna skupina doručkuje, djeca iz posebne skupine tek se okupljaju, u vrijeme kad su

trebama mogu, što znaju...

Bio je veliki izazov prebroditi sve te probleme i postići ugodnu i djeci privlačnu atmosferu u kojoj će dvije skupine saživjeti u jednu cjelinu, bez jasne granice gdje jedna skupina "počinje" a druga "prestaje".

Prvo je polugodište bilo puno stranputica i nesporazuma. Jedna je skupina otišla u šetnju zaboravivši javiti drugoj skupini, djeca nisu "na prvu loptu" prihvatila svoje prijatelje, nismo se uspijevali dogovoriti za zajedničko planiranje (niti jedan termin nismo doživjeli kao zajednički ili problem nije bio zajednički?)... Krenuli smo u cijeli projekt s krivim pretpostavkama – mislili smo da je desetogodišnje iskustvo uspješne integracije dovoljno da "prekopirani model" profunkcionira savršeno. Shvatili smo da se integracija ne odvija tek tako i da se kvaliteta ne može ostvariti samo uvidom u tuđ rad. Morali smo pokušati metodom "vlastite kože" i uz pomoć pomnog planiranja inkluziju vratiti svojoj biti – zajedničkom življenju dviju skupina.

Prvi korak bio je dogovor svih odgajateljica (obje odgajateljice u vjeri, defektološkinja-odgajateljica, njegovateljica) i stručnog tima (psiholinjinja i pedagoškinja-volonter) – što želimo postići (zajedničko življenje dviju skupina) i što možemo učiniti da do zajedničkog života dođe.

Za postizanje zajedničkog cilja najvažnija je bila suradnja odgajateljica iz obje skupine. Javila se potreba za novim sastancima na kojima se pokušalo riješiti pitanje vezano za planiranje zadatka odgajateljica objiju skupina prvenstveno prema svojoj djeci, a zatim i prema djeci iz druge skupine. Razgovaralo se o tome kako novu djecu polako i

naša djeca s posebnim potrebama

spontano uvesti u redovan program... Planirale su se zajedničke aktivnosti, aktivnosti defektologa u redovnoj skupini i aktivnosti odgajateljice u posebnoj skupini. Krenulo se u prostorno povezivanje i djeca su bez obzira na fizičku udaljenost prostora počela obje sobe doživljavati kao svoje, a dodatna novost bila je i kompjuterska igraonica uređena u sobi za individualni rad. Umjesto jedne sobe, djeca su sad imala tri obogaćena prostora.

Dobra promjena, koja je inicirala druge dobre promjene, bilo je usklađivanje dnevnog ritma tako da se postignu "preklapanja" među skupinama. Sadašnji dnevni ritam je takav da u dvoranu idu tri puta tjedno (ponedjeljkom, srijedom i petkom) s fizioterapeutom od 8,00 do 8,30. Inače, u vrtiću su do 13,00. Utorkom i četvrtkom, kad ne vježbaju ujutro, vrijeme provode kod "Prijatelja", a nakon toga slijedi zajednički doručak do 9,00. Nakon toga defektolog radi individualno s jednim djetetom, dok su ostala djeca u vjerskoj skupini. Ponekad i ostanu na jutarnjem razgovoru kad su sva djeca zajedno ili se okupe nakon užine pa razgovaraju ili zajedno igraju neku igru ili imaju neku zajedničku aktivnost u kojoj sudjeluju kao i sva ostala djeca. U slobodnoj igri svako je od njih već odabrao svoj najdraži kutić – R. voli aute, Ž. slikovnice, M. najviše voli lutati i sve pomalo isprobavati, a N. se najviše voli frizirati.

Nakon mjesec dana dogovora i promjene dnevnog ritma skupine, Kristina, defektologinja-odgajateljica, zapisala je ovu bilješku:

Bilo je problema u adaptaciji, ali s vremenom je bilo sve lakše. Ubrzo su s veseljem ostajali u vrtiću i lako se odvajali od roditelja. Adaptacija je trajala skoro dva mjeseca i iz tog razloga inkluzija nije mogla ni krenuti. Bilo je premano sastanaka odgajatelja i stručnog tima, a i trebalo je pripremiti djecu iz obje skupine na promjene i novosti. Druženja su se svodila na šetnje i kratak boravak u skupini i kod obroka. Djeca iz vjerske skupine su bila sigurna, nisu znala kako se odnosi prema novim prijateljima. S vremenom smo uskladili ritmove skupine, za vrijeme obroka djeca su počela sjediti za stolom sa svojim novim prijateljima i više se nisu isticala u odnosu na ostalu djecu. Počeli smo s planiranim zajedničkim aktivnostima. Ponekad ne žele sudjelovati "verbalno", ali slušaju i prate što druga djeca rade, što govore. Vole glazbene aktivnosti, vježbanje i igre u dvorani.

Sad već sami traže da idu kod svojih "Prijatelja", upoznali su i druge tete, nije im problem ostati i bez defektologa kad on ide na individualni tretman s jednim djetetom. Ponekad njihovi "Prijatelji" dođu i u njihovu sobu, i to sami traže.

Osim pojačanih dogovora odgajateljica i promjena dnevnog ritma skupine, održani su zajednički roditeljski sastanci i dva zajednička obiteljska izleta (djeca iz obje skupine s obiteljima). Pedagoginja je izradila dvije brošure za roditelje

o inkluziji i prednostima zajedničkog života, održano je predavanje za roditelje o inkluziji i ispitana su mišljenja roditelja o zajedničkom životu. Oduševile su nas izjave roditelja koji su krajem ove pedagoške godine na inkluziju gledali kao na nešto što se podrazumijeva i u sklopu koje pronalaze puno prednosti ne samo za djecu s posebnim potrebama, već i za svoju djecu.

Na kraju godine možemo sa zadovoljstvom zaključiti da smo zajedničkim trudom odgajateljica, defektologinje, njegovateljice i stručnog tima ispunili svoj cilj – zajednički život djece.

Što su odgajateljice iz vjerske skupine rekli o inkluziji?

Kad je krenula inkluzija, svi naši strahovi i nedoumice prenijeli su se na djecu. Djeca su bila prestrašena, nisu se znala odnositi prema novim prijateljima. Njihove reakcije su bile različite, vrlo često negativne (gurali su ih ili ignorirali). Naše druženje s djecom iz posebnog programa se svodilo na šetnje i aktivnosti u dvorani. S vremenom su se naše zadaće, ali i zadaće defektologa, iskristalizirale tako da su aktivnosti smišljene na način da se u aktivnosti mogu uključiti i djeca s posebnim potrebama. Djeca su daleko brže prešla tu "početnu" krizu, počela su prihvaćati nove prijatelje, pomagati im (kod jela, pranja ruku...). Nije bilo lako niti djeci niti nama, mislili smo da to neće ići, nismo se nadali uspjehu. No uspjeh je dolazio iz dana u dan, tako da danas možemo reći da smo skladna inkluzivna skupina koja s ponosom nosi ime "Prijatelji". Sve aktivnosti u našoj skupini svode se na ljubav prema bližnjem. I možemo reći da smo u tome uspjeli.

Odgajateljice Ružica i Adela

Nakon šest mjeseci nova bilješka Kristine, odgajateljice-defektologinje, dobro opisuje novu atmosferu u zajedničkom životu skupina:

Katkad se sjetim onih početaka; adaptacije i odbijanja djece iz redovnog programa da prihvate djecu s posebnim potrebama, a i sumnjičavosti odgajateljica. No to je prošlost. Tako sam sretna što mogu reći da nakon šest mjeseci, koliko je prošlo od početka ove pedagoške godine, integracija doista funkcionira.

Djeca su prihvatila novu djecu sa svim njihovim "posebnostima", smatraju ih svojim prijateljima, što se vidi u naizgled malim stvarima: zajedno se drže za ruke u šetnji, pomažu im oprati ruke, sjede zajedno svi za stolom za ručkom, drže ih u krilu, pričaju im priče, uključuju ih u igre... Najviše zahvaljujem djeci, tim prekrasnim bićima, koja su moju djecu učinila tako sretnima i zadovoljnim, da osjećaju da doista pripadaju ovom društvu i na svoj mu način pridonose.